

DEJAN GABROVŠEK

TIPOLOGIJA NESTAVČNOČLENSKIH NEMATIČNIH DOPOLNIL V SLOVENŠČINI

COBISS: 1.01

[HTTPS://DOI.ORG/10.3986/JZ.25.2.5](https://doi.org/10.3986/jz.25.2.5)

Prispevek se opira na skoraj stoletje staro tezo Vinogradova in drugih ruskih jezikoslovcev, ki velja za slovanske jezike, namreč da bi bilo bolje kot o dvojici priredje – podredje govoriti o različnih stopnjah odvisnosti med stavki znotraj zložene večstavčne povedi. Tako lahko poleg stavčnočlenskih odvisnikov kot samostojno enoto vpelje (tudi) nematična nestavčnočlenska dopolnila; ta predlagana enota doslej še ni bila deležna podrobnejše sistematične obravnave. Članek poskuša zajeti čim več z vezniki in vezniškimi sredstvi (so)izraženih pomenov.

Ključne besede: skladnja, stopnje odvisnosti, veznik, nestavčnočlensko dopolnilo

A Typology of Subordinate Complementary Elements in Slovenian

The article is based on an observation of Vinogradov and others Russian linguists pertaining to Slavic languages in general that has been valid for almost a century; namely, that it is more appropriate to speak of various degrees of dependence, rather than of coordination–subordination pairs exclusively. This, in addition to subordinating elements as an independent unit, it is possible to include subordinate complementary elements, which have only been mentioned briefly to date. The article seeks to present as many meanings and conjunctive words as possible.

Keywords: syntax, degrees of dependence, conjunction, subordinate complementary elements

0 UVOD

Prispevek¹ predstavlja večstavčne konstrukcije, ki jih ob upoštevanju strukture in pomena ne moremo uvrstiti ne v podredje ne v priredje. V nestavčnočlenska dopolnila se uvrščajo tiste skladenjske strukture in pomenska razmerja, ki se prvotno/praviloma izražajo priredno, vendar jih vpeljuje ali prvotno podredni veznik ali pa beseda, ki je konvertirala v vezniško besedo.

Teorija, da bi bilo bolje kot o dvopolni dvojici podredno – priredno govoriti o različnih stopnjah odvisnosti povezave med stavkoma znotraj večstavčne povedi² (Vinogradov 2001: 579; Žele 2016č: 33), omogoča, da take konstrukcije

1 Prispevek je nastal iz poglavja magistrskega dela z naslovom Stopnje odvisnosti v slovenskih podredno zloženih povedih (Gabrovšek 2019) pod mentorstvom red. prof. dr. Andreje Žele. Vsi zgledi so iz korpusa Gigafida. – V opombah pod črto so navedeni iskalni pogoji v jeziku CQL (jezik za iskanje po korpusu).

2 Tako lahko o različnih stopnjah odvisnosti govorimo tudi znotraj podredij (razmerje med vezljivimi in družljivimi odvisniki), prim. Gabrovšek – Žele 2019.

obravnavamo kot samostojno skupino brez nujnega prisilnega uvrščanja bodisi med podredja bodisi med priredja.³

1 POJEM ODVISNIK

V Enciklopediji slovenskega jezika (Toporišič 1992: 158) je odvisnik obravnavan skozi stavčnočlenski vidik kot stavčno razširjeni stavčni člen, kar se je pokazalo kot pomanjkljiva, čeprav vsaj pri stavčnočlenskih odvisnikih uporabna definicija. Pomensko-strukturna obravnava presega zgolj strukturalni vidik. Toporišič sicer ostaja pri pojmovanju dvojice priredno – podredno, a je večkrat nakazal možnost tudi sistemskih podrednih ustreznikov priredij (Toporišič 1982: 123), in sicer omenja zlasti podredno-priredne pretvorbe protivnega razmerja ob ohranjanju bolj ali manj istega skladskega pomena.

Kot pove že ime, je odvisnik odvisen in zato ne more stati samostojno, ampak potrebuje nadredni stavek, na katerega se nanaša. Le skupaj z nadrejenim stavkom lahko odvisnik funkcionira tako pomensko kot strukturno. S tvorbeno-pretvorbene-vidika in vidika stopenj odvisnosti se postavlja vprašanje, kateri stavki znotraj večstavčne povedi so še odvisniki in kateri niso več: vsekakor lahko med odvisnike uvrstimo stavčnočlenske odvisnike (Gabrovšek – Žele 2019).

2 NESTAVČNOČLENSKA NEMATIČNA STAVČNA DOPOLNILA; NESTAVČNOČLENSKA DOPOLNILA

Nezaskanost in s tem neumeščenost stavkov, ki se z vidika stopenj odvisnosti nahajajo med podredji in priredji, v sistem medpropozicijskih razmerij se kaže že v tem, da (za zdaj) ni natančnega termina, ki bi jih opredeljeval. Različni avtorji, ki so te strukture proučevali, pogosto niso dovolj natančno razlikovali med pomensko in strukturno ravno (Smolej 2018), skupno pa jim je bilo, da so izhajali iz dosledne delitve na dvojico konstant podredno – priredno in da je nekatere skladske pomene mogoče izraziti le podredno in druge le priredno. Jožica Gelb tako govori o »podredjih v vlogi priredja«⁴ (Gelb 1969). Termin odvisnik je zato tu neustrezen, prav tako pa ne moremo govoriti o pravih priredjih. Pojavil se je pojem psevdohipotaksa (nepravo podredje), vendar je možno na te konstrukcije gledati kot na neprava podredja ali na neprava priredja (psevdeparataksa). Pojem »nepravi«⁵ oziroma »psevdo-« ni ustrezen, saj kaže oziroma namiguje, da gre za

3 Vinogradov to tezo sicer na kratko argumentira še večkrat: npr. da je težko nedvoumno potegniti črto med podrednimi in prirednimi vezniki in da je možno nekatera razmerja izraziti na več načinov (Vinogradov 2001: 580); postavlja tudi mejo med najvišjo in najnižjo stopnjo odvisnosti (čeprav ne upošteva soredja), ki velja tudi za slovenščino: veznik *da* pomeni le podrednost, veznik *in* pa le prirednost (Vinogradov 2001: 581).

4 Kar je v resnici paradoks, saj po tem razmišljanju obstajajo podredja, ki so (hkrati) priredja. To vsekakor kaže na ukoreninjenost dosledne delitve na priredja in podredja.

5 Ta termin je omenjen v Žele 2016a: 90 in glede na »prave« poudarja možnost pretvorb v priredja.

sintaktične enote, ki so neprave, nepravilne ali kako drugače zaznamovane. Pojem »nepravi« pove le to, da so te enote slabo raziskane in da ne sodijo v ustaljeni dvopolni model podredij in priredij. V novejši strokovni literaturi se uporablja tudi termin nestavčnočlenski odvisniki (Žele 2016č: 38).

Kot delovni termin predlagamo »nestavčnočlensko nematično stavčno dopolnilo«. »Nestavčnočlensko« zato, ker ti stavki ne zasedajo mesta nobenega od trenutno znanih in raziskanih stavčnih členov, »nematično«, ker se oddaljujejo od matičnega stavka,⁶ »stavčno« zato, ker gre vedno za tvorbe v obliki stavka z osebno glagolsko obliko, in »dopolnilo«, ker gre za pomensko dopolnjevanje stavka, na katerega se navezujejo in skupaj z njim (in lahko še s katerim) tvorijo zaključeno poved. Kot okrajšani, a vseeno dovolj povedni termin predlagamo termin »nestavčnočlensko dopolnilo«.⁷

Poved *Medtem ko boš ti mlinar, ti bom jaz nosila hrano* (Toporišič 2004: 651) Toporišič podaja kot primer protivnega podredja,⁸ vendar ga ni mogoče uvrstiti v nobeno od prislovnodoločilnih razmerij, ampak izraža kontrast⁹ (Toporišič 2004: 651) in je sistemsko pretvorljiv v protivno priredje. Merilo, ali tak odvisnik še spada k prislovnodoločilnim odvisnikom, je, ali dogajanje v podrednem stavku kakor koli vpliva na dogajanje v nadrednem stavku, kar pomeni, da je pomenskosestavinsko še povezan z matičnim stavkom.

Od prislovnodoločilnih odvisnikov se nestavčnočlenska dopolnila razlikujejo po tem, da prislovnodoločilni natančneje določajo povedek (v smislu kraja, časa, vzroka in načina natančneje umestijo dogajanje v matičnem stavku – podobno torej, kot velja za glagolsko družljivost, le da na (več)stavčni ravni), dopolnila pa se kot nova samostojna propozicija¹⁰ nanašajo na cel stavek in so s tem podobni priredjem; tudi razmerja so enaka: na primer vezalnost in protivnost, s to razliko, da jih praviloma vpeljuje veznik, ki je v svoji primarni vlogi podredni. Dejansko gre za mejno strukturo, ki bi jo lahko uvrstili v prehodno območje med podredji in priredji, s čimer se kaže, da strogo ločevanje med podredji in priredji (kot konstantama brez vmesnega zveznega polja) ne more zadovoljivo opisati vseh večstavčnih struktur.

3 VEZNIŠKA SREDSTVA

Vezniška sredstva, ki vpeljujejo take stavke, so ali podredni vezniki v neprvem pomenu (npr. protivni *medtem ko*) ali pa so bližje členkovni rabi in po izvoru niso vezniki (npr. *namesto da*) in so tako »neke vrste vezniški prislovi«, npr. *medtem*

6 Prvo merilo je strukturno, drugi pomensko, zato bi bilo v nadaljevanju smiselno eno izpustiti.

7 Oba termina sta nastala med pogovorom z mentorico prof. dr. Andrejo Žele.

8 Ada Vidovič Muha (1984: 131) v oceni Nove slovenske skladnje predlaga uvedbo protivnega prislovnega določila.

9 Čeprav je ravno v tem primeru še močno prisotna časovnost oziroma hkratnost dejanj.

10 Seveda ne gre za popolnoma novo samostojno propozicijo oziroma misel, saj so vse propozicije znotraj povedi kot najmanjšega sporočila (ena propozicija je načeloma že lahko tudi (ubesedena) poved) povezane tako pomensko kot strukturno.

(Krvina – Žele 2018: 10); vse to (zlasti prvo merilo) kaže na oddaljevanje od ustaljene rabe v podredjih, s pomenskega vidika pa se kažeta dva pojava: (a) specializiranost, pogosto v povezavi s konverzijo iz členka, predloga ali prislova: tak veznik ima ozek, točno določen pomen; (b) razširitev in s tem izpraznitev pomena, tako da je pomen veznika (še bolj kot to velja že nasploh) mogoče (ne vedno enoumno) razbrati le iz konteksta celotne povedi. S pomenskega stališča je pomemben prehod pomena od prislovnodoločilnega proti slovničnorazmernemu: pri vezniški besedi *medtem ko* gre za prehod od izražanja časovnosti v izražanje protivnosti.

Mešanje veznikov z drugimi besednimi vrstami v zelo različne kombinacije vezniških besed vpliva tudi na njihovo uporabo v tem smislu, da se zabrisuje njihova funkcijska delitev na podredne in priredne veznike. Zelo zanimivo bo ugotavljati, ali se ti hibridni vezniki po sestavi in vlogi bolj nagibajo v podredje ali priredje. Če se sestavljene vezniške besede tudi pomensko bolj osamosvajajo, potem je pričakovati, da se bolj nagibajo k prirednosti. (Žele 2016b: 248)

Eno od meril prirednosti/podrednosti je, da v priredjih vezniška beseda vedno stoji med enotama, ki ju povezuje, zaporedja enot pa ni mogoče vedno obrniti; pri podredjih te omejitve načeloma ni¹¹ (razpostava odvisnih stavkov znotraj povedi je tako odvisna predvsem od pomena in členitve po aktualnosti (Žele 2016c: 300; 2016č: 39)) in je vezniška beseda (praviloma konvertirani zaimek, npr. oziralni) lahko tudi na začetku stavka.¹² Zdi se, da to pravilo v nestavčnočlenskih dopolnilih niha oziroma odpove: vezniške besede, ki so to že v prvotni vlogi, se obnašajo kot v podredjih, vezniške besede, nastale s konverzijo (*le da*, *razen ko*) pa bolj težijo k temu, da stojijo med stavkoma; tako je tudi jasnejša njihova povezovalna vloga. S tega vidika gre torej za povezovanje lastnosti podredij in priredij v novo celoto z lastno (pod)urejenostjo.

S pomenskega vidika se kaže, da konverzne vezniške besede poleg povezovanja še vedno ohranjajo tudi svojo prvotno (nevezniško) funkcijo; zdi se,¹³ da so taki, konkretnější pomeni za tvorce razumljivejši kot pomeni veznikov, ki so kot pomeni razmerja mnogo bolj abstraktni. S konkretnostjo je tu mišljeno dejstvo, da mnoge vezniške besede prvotno opravljajo vlogo prislovnih določil (*medtem ko*, *potem*) ali predmeta (*poлег tega*). Pomensko izpraznjena *ki* in *kar* izpodrivata zlasti veznik *in*, pogosto pa tudi brezvezje, ki ga je, vsaj stilistično nevtralnno, težko povezati z veznikom.¹⁴

Težnja po logični sporočilnosti je povzročila nastajanje sklopov, ki zapolnijo vrzel v pomenskem razmerju. Prvotno večbesedni veznik, sklopljen iz besed različnih besednih vrst, deluje kot ena enota, zato se jih je veliko obrusilo in jih danes ne vidimo več kot sklop, ampak kot veznik.

11 Izjema je prilastkov odvisnik, saj ne more stati na začetku povedi.

12 Če je veznik lahko na začetku povedi, se bliža členkovni rabi.

13 Za potrditev te teze bi bilo smiselno izvesti anketo in natančneje preveriti stanje v korpusih.

14 Zato je Sovrè marsikateri »nepravi relativnik« pretvoril v brezvezje.

Viri vezniških besed so naslednji:

- zaimsek, pogosto skupaj s predlogom, ki povzema vsebino dejanja prejšnjega stavka in vpeljuje naslednjega: *kljub temu, razen tega, s tem da, kar, namesto da* (ki je okrajšan od *namesto tega da* (Toporišič 2004: 428));
- prislovnodoločilni podredni veznik, ki se mu spremeni pomen iz prislovnodoločilnega v slovničnorazmernega: na primer prvotna časovnost (hkratnost ali zaporednost dejanj) prehaja v protivnost; hkratnost dejanj prehaja v uvajanje nasprotja (zaradi nezdržljivosti dejanj), npr. *medtem ko*; pogojnost se izprazni, v ospredje pride primerjava dejanj, četudi ni vzročno-posledične povezave ali je ohlapna, npr. *če*;
- členek, ki dodaja ekspresivnost: *češ da, samo da*;
- veznik, ki je pomensko izpraznjen: *ki*.

V nestavčnočlenskih dopolnilih se, v primerjavi s pomensko določenimi in ustaljenimi priredji in podredji, najbolj kažejo načini tvorbe besedil v sodobnem času, deloma tudi zato, ker so primeri iz korpusa Gigafida relativno novi.

Za celovito analizo bi bilo treba izvesti temeljitejšo raziskavo, a vseeno je mogoče opaziti:

- Vse večji je poudarek na samostalnikih kot odnosnicah v matičnem stavku, zato se intenzivira in širi raba *ki* in *kar*.
- Vse manj je natančnejšega izražanja pomenskih razmerij med stavki, vedno bolj je pomembno le navezovanje na prejšnji stavek: *medtem ko, poleg tega, ki, kar ...* Prevladujoča oziralnost se vse bolj navezuje na nanašalnice, kar lahko kaže tudi na slabše poznavanje vezniških pomenov.
- Pogosti so dvobesedni/večbesedni vezniki: ena beseda (pogosto sklop) povzema vsebino prejšnjega stavka, druga pa vpeljuje naslednjega: *medtem ko*,¹⁵ *poleg tega, s tem da, namesto (tega) da, razen (takrat) ko, le da, samo da*.
- Zveze veznika in prislovnega zaimka pogosto nadomešča (enobesedni) prislov ali zaimsek v vezniški vlogi: *in tam = kjer, in tja = kamor, in on = ki*.

4 NERESTRIKTIVNI PRILASTKOV ODVISNIK

Najprej in najočitneje se je oddaljevanje »podrednega« stavka od matične propozicije opazilo pri vezniku *ki* (Sovre 1939; Cazinkić 2000; 2001; Žele 2016c: 303), zato je nastal termin nerestriktivni prilastkov odvisnik, vendar se v sopostavitvi z drugimi podobnimi strukturami kaže, da ni zares ne prilastkov ne odvisnik. Kot podtip znotraj nestavčnočlenskih dopolnil ga je smiselno obravnavati predvsem s stališča pomenske razširjenosti prvotno prilastkovih veznikov, saj ti zaradi svoje pomenske izpraznjenosti opravljajo več funkcij kot drugi vezniki; zlasti *ki* lahko zaradi svoje izhodiščne pomenske izpraznjenosti vpeljuje skoraj vsa razmerja, česar izhodiščni

15 Okrajšan in sklopljen iz *med tem (časom) ko*.

prislovi, členki in ostali podredni vezniki zaradi svoje pomenske določenosti ne morejo. Znotraj obravnave nestavčnočlenskih dopolnil kot samostojne skupine se nerestriktivni stavki (tu ne moremo več govoriti ne o prilastkih ne o odvisnikih) združijo z ostalimi vezniškimi besedami.

Prvotna raba prilastkovih veznikov je omejevanje in natančnejše določanje samostalniške odnosnice,¹⁶ vendar se je raba veznikov *ki*, *kar*, *kjer*, *kamor* močno razširila, zato se je zanje začel uporabljati termin nerestriktivni prilastkov odvisnik:

Glede na učinek, ki ga ima prilastkovno določanje odnosnice na število zunajjezikovnih nanosnikov (referentov), so tako nestavčni kot stavčni prilastki dveh vrst: omejevalni (restriktivni) in neomejevalni (nerestriktivni). Omejevalni prilastki število nanosnikov imenske zveze omejujejo, neomejevalni pa nanj ne vplivajo. Ta pomenska različnost se kaže tudi v skladenjskostrukturnih razlikah, in sicer na ravni sintagme, v kateri ima vlogo prilastka oziralni odvisnik. (Cazinkič 2000: 31)

Sovrè ugotavlja, da se tak »nepravi odvisnik« lahko pretvori v skoraj katero koli priredje (in tudi podredje), in tako rabo graja. Dejansko je problem take rabe presplošen pomen, saj veznik *ki* ne podaja natančnejšega pomena (protivnost, pojasnjevalnost ...), zato je pogosto dvoumna, saj mora naslovnik sam razbrati pomen, pri tem pa mu veznik *ki* ne pomaga.¹⁷ *Ki* je v tej rabi veznik v najosnovnejšem pomenu,¹⁸ saj je njegova funkcija (ker je pomensko izpraznjen) le povezovanje dveh stavkov v eno enoto,¹⁹ zato je najpogostejša pretvorba v vezalno priredje. SSKJ² opredeljuje tako rabo kot: »za dopolnjevanje, opredeljevanje vsebine nadrednega stavka: *besedo je dobil poslanec, ki je govoril dobro uro; tedaj je pripeljal avto, ki je dečka podrl*«, in dodaja pri zadnjem primeru pretvorbo: »*in dečka podrl*«. Cazinkič (2000) prikazuje razliko med restriktivnim (Sovrè bi ga poimenoval pravi, pri Žele (2013: 21) določujoča omejevalna propozicija) in nerestriktivnim (Sovrè bi ga poimenoval nepravi, ponarejeni, napačni, pri Žele (2013: 21) kvazidoločujoča neomejevalna propozicija) z naslednjim primerom: restriktivni: *Pričakujem tisto dekle, ki pride jutri*; nerestriktivni: *Pričakujem tvoje dekle, ki pride jutri*. Prvi odvisnik se navezuje samo na odnosnico deklet in jo omejuje (zato restriktiven, omejevalen) od vseh ostalih deklet (enako »pravi« relativni (torej odnosni) odvisnik definira tudi Sovrè), drugi *ki* pa samo dodaja novo, že samostojno informacijo. »Odtod tudi večja stopnja odvisnosti omejevalnega oziralnega stavka [podčrtal D. G.], ki je odvisen tako skladenjsko kot pomensko, medtem ko je neomejevalni stavek odvisen samo formalno, na pomenski ravni pa mu pripada samostojna propozicija« (Cazinkič 2000: 32).²⁰

16 Izjema je sicer redke povedkov prilastek.

17 V nadaljevanju se pomenska izpraznjenost veznika *ki* kaže pri pretvorbah, pri katerih je možno isti primer pretvoriti v več različnih (pomensko nedvoumnih) priredij.

18 Oziroma izraža zgolj prirednost (Vinogradov 2001: 581).

19 Taka veznika sta še *in* ter *da*.

20 V jezikih s pomensko stavo vejice (angleščina, hrvaščina) slednje pri omejevalnosti ni, pri dopolnjevalnosti pa je.

Cazinkić (2001) opisuje, h kateri besedni vrsti so slovničarji uvrščali relativnika *ki* in *kateri*. Opaža veliko nihanj, opredelitve pa se gibajo med pridevnikom in veznikom. Cazinkić *ki* opredeljuje kot »netipični zaimsek ali pa kot netipični veznik« (Cazinkić 2000: 63), ljubša mu je prva uvrstitev (Cazinkić 2000: 63). Če združimo obe (možni) uvrstitvi z delitvijo na restriktivne in nerestriktivne odvisnike, vidimo, da je *ki* v restriktivnih netipični (pridevniški) zaimsek (sicer v vezniški vlogi), v nerestriktivnih pa netipični veznik, na kar kažejo možne pretvorbe v priredja. Enako se obnašata *kar* in vsaj še *kjer*.

Ravno pri nerestriktivnem odvisniku se najbolj kaže, da ne sodi ne v podredje (zaradi pomena) in ne v priredje (zaradi strukture) in ga je zato treba obravnavati kot posebno strukturo.

Čeprav Sovrè nerestriktivne stavke kritizira in ima prav v tem, da je taka raba pogosto premalo pomensko določena, pa so nerestriktivni stavki (oziroma odvisniki) v rabi zelo pogosti, saj so krajši.²¹ Veznik *kjer* prinaša dve informaciji v eni besedi, in sicer povezovanje dveh stavkov in izražanje kraja, kar je priredno treba izraziti z dvema besedama: *in tam*. Vezniki *kjer*, *kamor* in *kar* znotraj odvisnega stavka opravljajo dve funkciji: vezniško in stavčnoočlensko, *kjer* je znotraj stavka, ki ga vpeljuje, prislovno določilo, *kar* pa predmet ali osebek. *Ki* stavčnoočlenske funkcije znotraj stavka, ki ga uvaja, ne opravlja²² in ima le vlogo (potencialno najuniverzalnejšega) veznika, torej podobno kot *in* le nadaljuje misel iz prejšnjega stavka; *ki* je v tem primeru uporaben (in zato uporabljan), ker – sicer res brez jasnejše opredelitve razmerja – eksplicitno kaže, da se vsebina naslednjega stavka nanaša na vsebino prejšnjega.

5 POMENSKA RAZMERJA

Sovrè (1939) je razdelal »neprave« prilastkove odvisnike glede na to, katero priredje zamenjujejo. To delitev jemljemo za osnovo, le da namesto termina priredje uporabljamo razmerje. Sovrè je iskal le primere za *ki*, tu pa so dodane vse vezniške besede, ki ustrezajo merilom za nestavčnoočlenska nematična stavčna dopolnila. Navedena so vsa razmerja, ki se izražajo priredno, razen ločnega,²³ dodani so še primeri za nekatera prislovna določila, vendar je določitev pomena večkrat stvar interpretacije posameznika. Upoštevano je pomensko merilo, zato se nekateri vezniki pojavijo večkrat. Pretvorbe so navedene za ponazoritev pomenskega razmerja; primeri so vedno pretvorjeni v pomensko najbližje priredje (ali podredje). Primeri so večinoma Sovretovi in iz korpusa Gigafida.²⁴

21 Tu se zastavlja vprašanje razmerja rabe med pisnimi in govornimi besedili.

22 Jo pa veznik *kateri*; v knjižnem jeziku se razen za predlogi praviloma uporabljata *ki* + predmet/osebek, s tem da je osebek izražen že v nadrednem stavku.

23 Ločno priredje je, vsaj v nekaterih primerih, možno pretvoriti v pogojni odvisnik (Žele 2016a: 88).

24 Zgledi so izbrani z ročnim pregledom določenega števila (navadno 250–300) naključnih konkordanc.

5.1 Vezalno razmerje

Vezalno razmerje (zlasti izraženo z veznikom *in*) je pomensko najbolj izpraznjeno in zato najbolj široko, saj stavka le povezuje in ju ne sopostavlja v bolj specializirano pomensko razmerje. Vezalno razmerje vpeljuje največ veznikov.

Kjer: *Odšla sem na hodnik, kjer sem videla strica.²⁵ Tedaj je ostal doma, kjer se je skrival in se tako rešil ponovnega odhoda na fronto.*

Kamor: *Iz Cerknega se je odpravil v Ljubljano, kamor je prispel zvečer > Iz Cerknega se je odpravil v Ljubljano in tja prispel zvečer.²⁶*

Poleg tega dodaja stavek, ki še dodatno podkrepi vsebino prvega. Včasih je na meji s protivnostjo ali stopnjevalnostjo: *Poslanci niso mogli glasovati proti lastni vladi, poleg tega si stranka gotovo želi okrepiti podporo javnosti.²⁷ Homeopatske snovi zaustavijo nastajanje obolelih celic, poleg tega pa krepijo imunski sistem.*

Spet, zopet: primeri nihajo med vezalnostjo in protivnostjo, a ker ne izražajo prave protivnosti, v smislu, da povedka nista sopojavnata, ampak nov stavek le dodaja oziroma dopolnjuje prvega, je take primere bolje uvrstiti v vezalnost. Drugi razlog za uvrstitev v vezalnost je prvotna časovna vloga prislovov *spet* in *zopet*, ki je v tesni povezavi z vezalnostjo: *Eni pridelujejo hrano, spet drugi izdelujejo orodje, spet tretji gradijo.²⁸ Medtem ko jim nekateri predsedniški kandidati sploh ne verjamejo, drugi nanje gledajo z optimizmom, spet tretji pravijo, da bodo zaspali na lovorikah.*

Potem je »časovni prislov v vezniški vlogi« (Žele 2016b: 251). V vezniški vlogi je podoben vezniku *in*, zlasti v pomenski izpraznjenosti, tako da lahko izraža več pomenov (Žele 2016b: 252). Časovnost se ohrani: *Igrali so do ene, potem šli kositi, po kosilu so se vrnili v kavarno in igrali ves popoldan.²⁹*

Nato izraža zaporednost dogodkov³⁰ in je rabljen podobno kot *potem*: *V tem položaju preštejte do deset, nato vdihnite, se sprostite in vajo trikrat ponovite.³¹ Najprej so remizirali z Angleži, nato izgubili z Italijani, nazadnje pa srečno izvlekli še en remi s Švedsko.*

Ki: *Vihar je odtrgal nešteto čolnov in manjših ladij, ki jih je treščil na obalo.* Primer je pretvorljiv v vezalno priredje in je tak tudi nedvoumen, saj gre tu za sopostavitev dveh dogodkov in ne za oziralnost. Če že, bi lahko poved izrazili s časovnim odvisnikom in tako poudarili časovno zaporedje dogajanja. Pretvorba: *Vihar je odtrgal nešteto čolnov in manjših ladij ter jih treščil na obalo.³² Povedal je, da ima dva sinova, ki sta se pravkar znašla pred naborno komisijo. Stavbo je zasnoval arhitekt Friedrich Schmidt, ki močno spominja na flamske mestne hiše.*

25 [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"] [word="kjer"] [] {0,3} [tag="Gg.*"].

26 [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"] [word="kamor"] [] {0,3} [tag="Gg.*"].

27 [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"] [word="poleg"] [word="tega"] [] {0,3} [tag="Gg.*"].

28 [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"] [word="spet"] [] {0,3} [tag="Gg.*"].

29 [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"] [word="potem"] [] {0,3} [tag="Gg.*"].

30 Več o zaporednosti dejanj in rabe glagolskega vida v slovenščini gl. Krvina 2019.

31 [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"] [word="nato"] [] {0,3} [tag="Gg.*"].

32 Izražanje časovnosti oziroma zaporednosti dejanj še dodatno potrjuje raba dovršnikov (Krvina 2019: 80).

Ki se nanaša na celoten stavek in ne na odnosnico *arhitekt*, kar, kot je vidno pri večini primerov, zmanjšuje jasnost izražanja. Primer, ki se najbolj približa rabi veznika *in*, je: *V mestnem svetu smo brez glasu proti omogočili gradnjo centra, ki verjamemo, da bo dokončan prihodnje leto.*³³ Če bi upoštevali vezljivost glagola *verjeti*, bi bil odvisnik tak: »za katerega verjamemo«, vendar v nerestriktivnih odvisnikih *ki* izgubi prvotno vlogo samostalniškega oziralnega zaimka (oziroma »netipičnega zaimka«, kot ga obravnava Cazinkić (2001: 63)).

Kar: *Prosila ga je, naj ji kupi škatlico cigaret, kar je tudi storil*³⁴ > ... *in je to tudi storil. Pri preslikavi se Gaussov profil dodatno razširi, kar smo opisali z napakami preslikave.*

5.2 Protivno razmerje

Protivno razmerje je eno izmed pomensko najbolj razplatenih razmerij, v primerjavi z drugimi razmerji ga uvaja veliko vezniških besed, tako prirednih kot (prvotno) podrednih. »Prvenstveno izraža 'nasprotovanje' in 'nasprotnost'« (Krvina – Žele 2018: 15). Toporišič (2004: 651) protivno priredje (oziroma razmerje) deli na podskupine, ki izražajo: (a) kontrast ali razliko, (b) nasprotje, (c) zamenjavo, (č) izzemanje. Pri vseh veznikih je pogosto dodan členek *pa*, da je poved nedvoumno protivna. Ker členek *pa* ni obvezen (čeprav je v rabi zelo pogost), načeloma ni dojeman kot del vezniške besedne zveze. Pogost *pa* je, ker eksplicitneje izrazi protivnost. V dosedanji literaturi, ki se ukvarja z odnosi med priredjem in podredjem, je bilo največ pozornosti namenjene ravno protivnemu razmerju (Gelb 1969; Toporišič 1982: 123; Vidovič Muha 1982: 151; Gabrovšek 2018: 53; Smolej 2018: 191).

Kljub temu izraža nasprotje s prej povedanim (SSKJ²): *Moški mu je namero preprečil, kljub temu pa je storilec izstrelil nekaj nabojev.*³⁵ *Priprave so krojila slaba igrišča, kljub temu so fantje pokazali obilo volje in želje za učenje ter napredovanje.*

Potem je prislov v vezniški vlogi (Žele 2016b: 251), praviloma nastopa skupaj s členkom *pa*, sicer protivnost ni jasno izražena. Pomen časovnosti tako prehaja v pomen protivnosti: *Tvoja boljša polovica ti je najbrž trideset let dobro in zvesto služila, potem pa so leta naredila svoje.*³⁶ *Takrat se je stanje izboljšalo, potem pa znova poslabšalo.*

Nato: *Moje srce je za hip zastalo, nato pa začelo razbijati trikrat prehitro.*³⁷

Medtem ko prvotno izraža časovnost in znotraj nje istočasnost dejanj, vendar je, zlasti v publicistiki, pogosta protivnost; zaradi svoje dvodelnosti nastopa brez *pa*: *Organizacija je zanimala vpletenost v razstreljevanje mejne pregrade, medtem ko očitvidci trdijo drugače.*³⁸ *Pri subvencijah gre za podarjeni denar, medtem ko*

33 Primer je bil najden v publicistiki.

34 [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"] [word="kar"] [] {0,3} [tag="Gg.*"].

35 [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"] [word="kljub"] [word="temu"] [] {0,3} [tag="Gg.*"].

36 [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"] [word="potem"] [] {0,3} [tag="Gg.*"].

37 [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"] [word="nato"] [] {0,3} [tag="Gg.*"].

38 [word="medtem"] [word="ko"] [] {0,3} [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"].

morajo posojila vrniti. Kar 50 odstotkov dobička je odšlo za plače igralcev, medtem ko so jim lani namenili le 30 odstotkov prihodkov.

Ki: *Doslej nas je iz te mizerije izrezaval gozd, ki je pa že preveč izsekan. Če bi poved brali kot restriktivni odvisnik, bi razumeli, da jih je iz mizerije reševal tisti gozd, ki je že preveč izsekan, a je pravi pomen protiven: a je že preveč izsekan. Po dveh dneh počivanja postopoma stopnjujte telesno aktivnost, ki pa vam ne sme povzročati dodatne bolečine. Okrog sto strani zapiskov za roman je nazadnje izročil Pohlu, ki je pisanje končal na svoj način. V zadnjem primeru je ki uporabljen, da ne pride do dvoumnosti, hkrati pa je krajši kot pretvorba v priredje: a je ta pisanje zaključil na svoj način. Če zaimka ta ne bi bilo, ne bi bilo jasno, kdo je vršilec dejanja v drugem stavku, veznik ki pa to natančno določi. Protivnost povedi je zato treba ugotoviti iz cele povedi, saj veznik sam ne zadostuje.*

Tako pa: *Raje bi počival in gledal televizijo, tako pa moram še v svojem prostem času delati.³⁹ Ko bi imel samo eno napako, bi postal zmagovalec, tako pa je zasedel četrto mesto. Pri tem vezniku je pa obvezni del vezniške besede.*

Če: *Če si rekel belo, je on trdil črno.⁴⁰ Če je včasih veljalo, da zaostaja za glavnim tekmečem, se zdaj že lahko enakovredno kosa z njim.*

Namesto da: *Stavek, ki ga uvaja namesto da, izraža možnost, ki pa ni uresničena, uresničena je možnost, izražena v glavnem stavku (oziroma v stavku brez veznika). Razlaga v eSSKJ: »Izraža, poudarja nasprotje med dejanjema, navadno večjo primernost, zaželenost enega od njiju«: Tako se težave še povečajo, namesto da bi jih pozdravili.⁴¹ Včasih se preveč zaletavam, namesto da bi odigrali potrpežljivo.*

Samo, le: *Stvar očitno deluje, samo zaupati ji moraš.⁴² Ne razumem, samo gledam. Otočec s svojim gradom ima veliko občudovalcev, le malokdo pa ve za grad Gradac v istoimenskem naselju v okljuku Lahinje.⁴³*

Samo da, le da: *razlaga v eSSKJ: »izraža omejevanje, izvzemanje glede na običajno, pričakovano«: Situacija je pri meni enaka, le da imam še daljšo pot. Predlog je zanimiv, le da ne zadošča.*

Razen ko *izraža izvzemanje, izjemo. V primerjavi z drugimi vezniki je razen ko težje pretvorljiv v protivno priredje: Seveda gre za tiste države, na ureditve katerih se slovenska javnost vselej rada sklicuje, razen ko gre za človekove pravice.⁴⁴ Čebelar vedno dela sam, razen ko se toči med, mora biti več ljudi.*

Kar: *Še vedno se ne govori o pravih vprašanjih, kar pa seveda ne pomeni, da izbrisani niso pomembni. Ne pričakujem, da se bo opravičil ali umaknil svoje izjave, kar pa bi moral storiti. Policisti so mu odvzeli vozniško dovoljenje in prepovedali nadaljnjo vožnjo, česar pa ni upošteval.*

39 [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"] [word="tako"] [word="pa"] [] {0,3} [tag="Gg.*"].

40 [word="če"] [] {0,3} [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"].

41 [word="namesto"] [word="da"] [] {0,3} [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"].

42 [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"] [word="samo"] [] {0,3} [tag="Gg.*"].

43 [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"] [word="le"] [] {0,3} [tag="Gg.*"].

44 [word="razen"] [word="ko"] [] {0,3} [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"].

S tem da dodaja dodaten pogoj, ki omejuje matični stavek: *To letalo bi uporabljala oba partnerja, s tem da bi vlada imela uporabno prednost.*⁴⁵ *Na leto naredijo 800 skokov, mi jih naredimo 150, s tem da si moramo vse skoke plačati, oni pa so plačani zato, da skačejo.*

5.3 Vzročno razmerje

Kjer: *Nov poslovni izziv je našel v Kanadi, kjer bo bržkone odprl svojo nogometno šolo. S papirji zamujajo predvsem v Leskovcu, kjer stvari očitno tečejo še počasneje.*

Potem ko: Zaporednost dogodkov je hkrati tudi vzročno-posledična, saj prvo dejanje povzroči drugo. *Znanstveniki v britanski reviji navajajo primer dveh pacientov, ki sta zbolela, potem ko sta prežvečila po 20 žvečilnih gumijev na dan.*⁴⁶ *Slednji je podal odstopno izjavo, potem ko so se nanj vrstili pritiski zaradi njegovih izjav.*

Ki: Osebek v obeh stavkih je v nekaterih primerih isti, zato je konstrukcija s *ki* možna, sicer ne bi bila. Osebek na začetku je izpostavljeni osebek: *Opat, ki se je bil pred odhodom dobro najedel, je odklonil poziv > Ker se je bil opat pred odhodom najedel, je odklonil poziv > Opat se je pred odhodom najedel, zato je odklonil poziv. Hlapec, ki se mu še ni ljubilo vstati, se je potuhnil > Ker se hlapcu ni ljubilo vstati, se je potuhnil > Hlapcu se ni ljubilo vstati, zato se je potuhnil. Vodi Rusija, ki je osvojila 42 zlatih, 26 srebrnih in 28 bronastih medalj.*

Češ da: eSSKJ pomen razlaga kot: »ob uvajanju povedanega izraza, poudarja, da gre za besede, mnenje drugega, do katerih je mogoče imeti zadržke«. Pomensko spada pod vzročno razmerje, prvotno členek *češ* pa dodaja subjektivnost tvorca besedila, zato ni popolnoma prekriven z veznikom *ker*, saj se ne ohrani ekspresivnost.⁴⁷ *Izmikala se je, češ da gre za napake.*⁴⁸ *Iz zadeve se je umaknil, češ da gre za evropski problem. O sponzorjih in donatorjih ne želi govoriti, češ da se lahko razkrijejo le sami.*

Kar: *Nismo imeli težav v obrambi, kar je tudi odločilo zmago.* V odvisniku je izražena posledica.

Tako: SSKJ² definira rabo kot »za izražanje vzročno-posledičnega razmerja«: *Ni pazila na ulice, tako se je izgubila. Bil je lačen, in tako se je ustavil v gostilni, da bi nekaj pojedel.*

5.4 Sklepalno razmerje

Vsi primeri so pretvorljivi v sklepalno priredje, z veznikom *torej*.

Potem: *No, tudi vidva sta prišla, potem nas je že deset* (SSKJ²).

Ki: *Enako grenak postane hren, ki ga ni mogoče hraniti > Enako grenak postane hren, zato/torej ga ni mogoče hraniti.*

45 [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"] [word="s"] [word="tem"] [word="da"] [] {0,3} [tag="Gg.*"].

46 [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"] [word="potem"] [word="ko"] [] {0,3} [tag="Gg.*"].

47 Podobno kot *češ da*, čeprav ne s tako mero ekspresivnosti, se obnaša *ker da*.

48 [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"] [word="češ"] [word="da"] [] {0,3} [tag="Gg.*"].

Kar: *Količnik zračnega upora znaša le 0,26, kar pomeni rekord v tem avtomobilskem razredu. Nad hribi so se začeli nabirali črni oblaki, kar bi lahko pomenilo skorajšnjo nevihto > ... torej bo verjetno kmalu nevihta.*

5.5 Pojasnjevalno razmerje

Kar: Odvisni stavek pojasnjuje vsebino nadrednega, zato je pogosta zveza *kar pomeni, da*. Pojavlja se vprašanje, ali (zaradi izpraznjene in samo povezovalnega pomena) ne opravlja vezniške funkcije kar celoten stavek: *Mi hočemo vstopiti individualno, kar pomeni, da se nočemo pogajati ter smo se pripravljene prodati po kakršnikoli ceni*⁴⁹ > ... *in sicer se nočemo pogajati. Obvezno ga morate vikati, kar pomeni, da mu morate reči »vi« > Obvezno ga morate vikati, tj. reči mu »vi«.*

5.6 Stopnjevalno razmerje

Stopnjevalno razmerje je pomensko specializirano vezalno razmerje, saj novo informacijo stopnjuje (*ne samo, ampak tudi; niti – niti*). Zaradi specifičnosti se pomen ni razširil na nestavčnočlenska dopolnila, z izjemo vezniške besede *poleg tega, da*, čeprav se lahko nekatere primere razume kot vezalno razmerje. Ni pa primerov za negativno stopnjevanje (*ne – ne*).

Poleg tega, da: *Poleg tega, da pišem, tudi nastopam*⁵⁰ > *Ne samo pišem, ampak tudi nastopam, oziroma: Pišem in nastopam. Scena je zanimiva in nekoliko nenavadna: poleg tega, da prikazuje dnevno sobo, spominja tudi na muzejski prostor. Naš citrar pa poleg tega, da izdeluje, popravlja, igra in poučuje citre, zelo rad tudi prepeva.*

5.7 Prislovnodoločilna razmerja

Sovrè je našel primere tudi za prislovnodoločilna razmerja. Kot že omenjeno, je velikokrat možnih več pretvorb.

5.7.1 Posledično razmerje

Granata eksplodira v letu, s čimer poveča uničevalni učinek. Poved je možno pretvoriti tudi v vezalno priredje, vendar gre za vzročnost in posledičnost, saj je posledica eksplozije v letu povečan uničevalni učinek. Ko je ustrelil, je goreči bombaž iz puške padel na sosedno hišo, ki se je vnela > ... da se je vnela. Gre za dober primer odvisnega stavka, ki se nanaša na cel nadredni stavek, saj pomeni posledico glagolskega dejanja, ne pa, v konkretnem primeru, točno določene hiše.

5.7.2 Dopustno razmerje

Dopustno podredje je blizu protivnemu razmerju: *Po dvorišču se še zmeraj podi otročad, ki bi morala že kdaj spati.*

49 [tag="Gg.*"] [] {0,3} [tag="U"] [word="kar"] [word="pomeni"].

50 [word="poleg"] [word="tega"] [tag="U"] [word="da"] [] {0,3} [tag="Gg.*"].

5.7.3 Namerno razmerje

Tudi namerno razmerje je pretvorljivo v vezalno, s to razliko, da bi zamenjava *ki z in* lahko povzročila napačno interpretacijo, v konkretnem primeru kdo je komu prinesel zajtrk: *Poklical je strežnika, ki mu je prinesel zajtrk > ... da bi mu prinesel.*

6 SKLEP

Glede na predstavljeno tipologijo bi bilo v nadaljevanju treba še natančneje razdelati podvrste znotraj posameznih nestavčnočlenskih dopolnil, raziskati vpliv vezniških besed in odnose do podredij in priredij. Raziskati bi bilo treba razmerje med rabo nestavčnočlenskih dopolnil in med rabo priredij. Raziskava celotne tipologije slovenske večstavčne povedi bi tudi jasneje prikazala položaj nestavčnočlenskih dopolnil znotraj sistema večstavčne povedi.

VIRI

eSSKJ gl. Fran

Fran, <http://www.fran.si/> (27. 11. 2019).

Korpus Gigafida, <http://www.gigafida.net/> (27. 11. 2019).

Korpus Gigafida v orodju NoSketch Engine, https://www.clarin.si/noske/sl.cgi/first_form (27. 11. 2019).

SSKJ² gl. Fran

LITERATURA

Cazinkić 2000 = Robert Cazinkić, Oziralni prilastkovi odvisniki, *Jezik in slovstvo* 46.1–2 (2000), 29–40.

Cazinkić 2001 = Robert Cazinkić, Kategorizacija in razvrstitev oziralnikov *ki in kateri*, *Slavistična revija* 49.1–2 (2001), 55–73.

Gabrovšek 2018 = Dejan Gabrovšek, Podredno izraženi protivnost in pojasnjevalnost, *Jezik in slovstvo* 63.2–3 (2018), 49–57.

Gabrovšek 2019 = Dejan Gabrovšek, *Stopnje odvisnosti v slovenskih podredno zloženih povedih: magistrsko delo*, Filozofska fakulteta v Ljubljani, 2019. – Tipkopis.

Gabrovšek – Žele 2019 = Dejan Gabrovšek – Andreja Žele, Tipologija stavčnočlenskih odvisnikov v slovenščini, *Slavistična revija* 67.3 (2019), 487–507.

Gelb 1969 = Jožica Gelb, Podredje v vlogi priredja, *Jezik in slovstvo* 14.5 (1969), 137–139.

Krvina 2019 = Domen Krvina, Zaporednost dejanj in njen vpliv na rabo glagolskega vida v slovenščini, *Slovenski jezik – Slovene Linguistic Studies* 12 (2019), 75–93.

Krvina – Žele 2018 = Domen Krvina – Andreja Žele, Vezniki: poskus opredelitve njihove vloge v slovenskih zloženih povedih, *Jezikoslovni zapiski* 24.1 (2018), 7–25.

Smolej 2018 = Mojca Smolej, Skladenjske konstrukcije med podredjem in priredjem, *Slovenščina 2.0* 6.2 (2018), 186–205.

Sovrè 1939 = Anton Sovrè, Oziralni odvisnik – sintaktični omnibus, *Slovenski jezik* 2 (1939), 88–102.

Toporišič 1982 = Jože Toporišič, *Nova slovenska skladnja*, Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1982.

- Toporišič 1992** = Jože Toporišič, *Enciklopedija slovenskega jezika*, Ljubljana: Cankarjeva založba, 1992.
- Toporišič 2004** = Jože Toporišič, *Slovenska slovnica*, Maribor: Obzorja, 42004.
- Vidovič Muha 1984** = Ada Vidovič Muha, Nova slovenska skladnja J. Toporišiča, *Slavistična revija* 32.2 (1984), 142–155.
- Vinogradov 2001** = Viktor V. Vinogradov, *Russkij jazyk (Grammatičeskoe učenie o slove)*, Moskva: Russkij jazyk, 42001.
- Žele 2013** = Andreja Žele, *Slovenska besedilna skladnja z jezikovnosistemskega vidika – temeljni pojmi*, Ljubljana: samozaložba, 2013.
- Žele 2016a** = Andreja Žele, Odvisniki v slovenščini: vsebinski odvisniki in nepravi prislovnodoločilni odvisniki, *Slavistična revija* 64.2 (2016), 81–94.
- Žele 2016b** = Andreja Žele, Vezniki: poskus opredelitve njihove vloge v slovenskih zloženih povedih, *Filološke pripombe* 14.1 (2016), 246–258.
- Žele 2016c** = Andreja Žele, Tipologija odvisnikov v slovenščini: merila, v: *Toporišičeva obdobja*, ur. Erika Kržišnik – Miran Hladnik, Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2016 (Obdobja 35), 299–306.
- Žele 2016č** = Andreja Žele, O razlikah med priredno in podredno izraženim razmerjem, *Jezikoslovni zapiski* 22.2 (2016), 31–43.

SUMMARY

A Typology of Subordinate Complementary Elements in Slovenian

The article concerns the syntax of subordinate complementary elements in Slovenian. It is based on an observation pertaining to Slavic languages in general that has been valid for almost a century; namely, that it is more appropriate to speak of various degrees of dependence, rather than of coordination–subordination pairs exclusively. Both coordination and hypotaxis have been described extensively in linguistics, whereas subordinate complementary elements have only been mentioned briefly. The resulting typology focuses on presenting as many meanings and conjunctive words as possible.